

2. Виокремлено особливості адміністрування податків, що стосуються системи оподаткування імпорту товарів легкої промисловості, в Україні порівняно із країнами Європи, а саме: перебування платників податків у залежності від територіального розміщення в різних органах податкової служби; практично повна відсутність системи аудиту реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності платниками ПДВ; відсутність практики допомоги з боку працівників податкової служби щодо визначення повного переліку податків, зборів та платежів, що згідно чинного законодавства треба сплачувати конкретному платнику податків; значно вища кількість звітних періодів та складність і громіздкість податкових звітів порівняно з більшістю європейських країн; відсутність сучасної і простої системи оплати податків та зборів – єдиного рахунку та інші.

3. Запропоновано механізм гармонізації законодавства щодо оподаткування імпорту товарів легкої промисловості з нормами Європейського Союзу з метою уніфікації податкових систем, скасування митних бар'єрів, сприянні інтеграції економіки України до внутрішнього ринку Європейського Союзу.

#### БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Кузіна Р.В. Гармонізація фінансової звітності: міжнародний досвід та українська практика / Р.В. Кузіна // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку: [збірник наукових праць] / відповідальний редактор О.С. Кузьмін. – Львів: Видавництво Львівська політехніка, 2012. – С. 126-131.
2. Юрченко В.В. Сучасні тенденції розвитку та гармонізації податкових систем країн Європейського Союзу. Вектори для України / В.В. Юрченко // Ефективна економіка. – 2013. – № 12 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журналу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2651>.
3. Яценко К.В. Гармонізація податкового законодавства України з законодавством Європейських Співтовариств про непряме оподаткування: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07 / К.В. Яценко; Київ. нац. екон. ун-т. – К., 2005. – 20 с.
4. Крисоватий А.І. Домінанти гармонізації оподаткування: національні та міжнародні вектори: монографія / А.І. Крисоватий, В.А. Валігула. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2010. – 248 с.
5. Гармонізація податкового законодавства: українські реалії: монографія / Г.М. Білецька, М.В. Кармаліта, М.О. Куц та ін. – К.: Алерта, 2012. – 222 с.
6. Опришко В.Ф. Міжнародне економічне право: підр. – вид. 2-ге, перероб. і доп. / В.Ф. Опришко. – К.: КНЕУ, 2003. – 311 с.
7. Choi F.D.S., Mueller G.G. International accounting. – 2-d ed., Prentice-Hall Int. 1992.
8. Nobes C., Parker K. Comparative International Accounting. – 7-d ed., Pearson Education Limited, 2002.
9. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?art\\_id=246581344&cat\\_id=223223535](http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?art_id=246581344&cat_id=223223535).

УДК 336.73

Поляк Н.П.

*здобувач кафедри банківської справи  
Університету банківської справи Національного банку України*

## ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ ТА ЇХ ВПЛИВ НА РЕАЛЬНИЙ СЕКТОР ЕКОНОМІКИ

Розглянуто сутність небанківських фінансових установ, визначено особливості їх діяльності на фінансовому ринку України та оцінено вплив на кредитування реального сектору економіки. Проаналізовано основні показники діяльності страхових компаній, кредитних спілок та недержавний пенсійних фондів.

**Ключові слова:** фінансовий ринок, фінансові послуги, кредитування, кредитна спілка, страхова компанія, інститут спільного інвестування, недержавний пенсійний фонд, комерційний банк.

### Поляк Н.П. ОСОБЕННОСТИ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ НЕБАНКОВСКИХ ФИНАНСОВЫХ СТРУКТУР И ИХ ВЛИЯНИЕ НА РЕАЛЬНЫЙ СЕКТОР ЭКОНОМИКИ

Рассмотрены сущность небанковских финансовых учреждений, определены особенности их деятельности на финансовом рынке Украины и оценено влияние на кредитование реального сектора экономики. Проанализированы основные показатели деятельности страховых компаний, кредитных союзов и негосударственный пенсионных фондов.

**Ключевые слова:** финансовый рынок, финансовые услуги, кредитование, кредитный союз, страховая компания, институт совместного инвестирования, негосударственный пенсионный фонд, коммерческий банк.

### Poljak N.P. FEATURES OF FUNCTIONING NBFIS AND THEIR IMPACT ON THE REAL ECONOMY

The essence of the non-bank financial institutions, the peculiarities of their activities on the financial market of Ukraine and the estimated impact on lending to the real economy. The basic performance of insurance companies, credit unions and pension funds.

**Keywords:** financial market, financial services, loans, credit unions, insurance companies, collective investment, pension fund, commercial bank.

**Постановка проблеми.** Зростання національної економіки на ринкових засадах залежить від ефективної діяльності як банківських, так і небанківських фінансових установ. Банківський сектор з його тривалою історією функціонування продовжує відігравати головну роль у забезпеченні економіки фінансовими ресурсами.

Водночас роль небанківських фінансових установ, що з'явилися в період переходу національної економіки на ринкові засади функціонування, залишається досить обмеженою. Без сумніву, основна роль у реалізації фінансового посередництва належить банкам. Проте останнім часом спостерігається суттєва активізація діяльності небанківських фінансових

установ на ринку, нарощування ними обсягів активних операцій та капіталу. Небанківські кредитно-фінансові установи в розвиненому ринковому господарстві вступають у пряму конкуренцію з банками, оскільки здатні надавати своїм клієнтам такі самі послуги і забезпечувати при цьому більшу надійність вкладів [8, с. 117].

Сьогодні небанківські фінансові установи в Україні переживають початковий період свого становлення, їх розвиток залишається мало динамічним, інколи навіть хаотичним, саме тому актуальним є подальше дослідження їх правої природи, діяльності, функцій, які вони виконують в економіці держави, тощо.

**Аналіз останніх досліджень та публікацій.** Аспекти діяльності небанківських фінансових установ як фінансових посередників та їх вплив на економічне зростання знайшли відображення в роботах зарубіжних науковців – А. Акелрофа, Ф. Аллена, Т. Бека, Г. Габбарта, Дж. Герлі, Р. Голдсмита, В. Даймонда, К. Джалана, Р. Левайна, Р. Раджана, Е. Сандояна, М. Столбова. Значний внесок у дослідження проблеми формування і регулювання небанківського фінансового сектора зроблено вітчизняними науковцями: В.Д. Базилевичем, О.І. Барановським, В.І. Віхлевщук, О.О. Гаманковою, С.В. Науменковою, С.С. Осадцем, А.Л. Самойловським, О.О. Слюсаренком, В.М. Фурманом, О.Й. Шевцовою та іншими.

**Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми.** Водночас в умовах подальшої трансформації вітчизняного фінансового ринку виникає необхідність подальших досліджень діяльності небанківських фінансових установ та їхньої ролі в кредитуванні реального сектору економіки.

**Постановка завдання.** Метою статті є визначення причин виникнення та проблеми розвитку небанківських фінансових установ. У межах статті проаналізуємо сучасний стан і тенденції діяльності небанківських фінансових установ України, особливості взаємовідносин із банківським та реальним секторами економіки в країні та визначимо їх вплив небанківських фінансових установ на економічне зростання в Україні.

**Виклад основних результатів дослідження.** Особливістю функціонування кредитної системи України в сучасних умовах є посилення ролі небанківських фінансових установ (НФУ), підвищення універсальності їх діяльності.

Основне призначення НФУ полягає у фінансуванні економічної діяльності та забезпеченні ефективного перерозподілу капіталу в суспільстві. Завдяки цьому створюються сприятливі умови для ефективного функціонування реального сектору економіки та прискорення кругообігу капіталу в процесі господарської діяльності. Поряд з цим діяльність НФУ сприяє активізації підприємництва, стимулює платоспроможний попит з боку населення, збільшує грошову масу в країні, забезпечує зростання ефективності функціонування економіки та її розширене відтворення. Небанківські фінансові установи, акумулюючи кошти індивідуальних інвесторів і вкладаючи їх у різні економічні проекти, забезпечують рівновагу на ринку капіталів через погодження пропозиції і попиту на фінансові ресурси, перерозподіляють і знижують фінансові ризики, забезпечують підвищення ліквідності фінансових вкладень різних інвесторів внаслідок професійного управління залученими коштами [2, с. 38]. Таким чином, крім досягнення власних комерційних цілей, небанківські фінансові установи сприяють вирішенню загально-

економічних завдань, фінансуванню реального сектору економіки та економічному зростанню в Україні.

У нашому дослідженні будемо спиратися на класифікацію фінансових установ, подану І. Школьник [9].



Рис. 1. Класифікація фінансових установ

Джерело: [9]

Аналіз розвитку небанківського фінансового посередництва як в Україні, так і в зарубіжних країнах показав: незважаючи на суттєве відставання за обсягами активів від банківського сектору, небанківські фінансові установи можуть ефективно накопичувати та перерозподіляти фінансові ресурси на потреби економіки

Кредитні спілки, інвестиційні і недержавні пенсійні фонди, страхові і лізингові компанії, довірчі товариства, ломбарди зайняли своє місце у відносинах мобілізації і розподілу капіталів, становлячи в окремих випадках конкуренцію банківським установам.

Серед перших небанківських фінансових інститутів, що почали свою діяльність після проголошення незалежності України, важливо виділити кредитні спілки. З'явившись ще в 1992 році, активно цей вид фінансового посередництва почав функціонувати після прийняття Указу Президента «Про Тимчасове положення про кредитні спілки в Україні» (1993). Згідно з Законом України «Про кредитні спілки» (2001) ці організації визнавалися громадськими; їх головною метою діяльності став фінансовий та соціальний захист її членів шляхом залучення їхніх особистих заощаджень для взаємного кредитування [5]. Кредитні спілки є найменшими за обсягом активів та наймолодшими серед депозитних фінансових інститутів.

Під впливом приватизаційних процесів, які охопили країну в середині 90-х рр. XX століття, з'являються перші інвестиційні організації: довірчі товариства, інвестиційні фонди та інвестиційні компанії. Діючи на підставі Декрету Кабінету Міністрів України «Про довірчі товариства» та Указу Президента «Про інвестиційні фонди та інвестиційні компанії», ці організації взяли активну участь у «сертифікатній» приватизації. Упродовж 1994-1998 рр. інвестиційні посередники сформували пакети акцій приватизованих підприємств розмірами від 5% до 25%. На долю інститутів спільного інвестування припадало 42,6% усіх акумульованих приватизаційних майнових сертифікатів, натомість частка довірчих товариств склала 17% [4]. Сучасний етап розвитку інститутів спільного інвестування пов'язаний з прийняттям ЗУ «Про інститути спільного інвестування». Цей нормативний акт закрив основи сучасного функціонування фінансових посередників на фінансовому ринку України. Фі-

нансові ресурси інвестиційні компанії формують за рахунок розміщення на ринку власних акцій та інвестиційних сертифікатів, активи – за рахунок придбання пайових та боргових цінних паперів інших емітентів. Інвестиційні компанії вкладають кошти в цінні папери великої кількості емітентів для того, щоб у рамках обраної стратегії максимально диверсифікувати портфель і зменшити ризики інвестування. Насамперед їх діяльність пов'язана з обслуговуванням емітентів і інвесторів та з фінансуванням перспективних галузей економіки.

Важливими небанківськими фінансовими інститутами як із соціальної, так і з економічної точки зору, є недержавні пенсійні фонди (НПФ). Перші НПФ з'являються на початку 90-их років минулого століття і діють за схемами трастових фондів (відповідно до Указу Президента від 1994 року «Про трастові фонди та трастові компанії»). Такі фонди збирали ваучерні сертифікати та гроші, які інвестувалися в приватизовані компанії, банківські депозити і використовувалися для фінансування різноманітних інвестиційних проєктів. Проте банкрутство найбільших трастових фондів «Український дім Селенга» (збитки 100 тисяч вкладників склали орієнтовно 55 млн. дол. США) і приватного пенсійного фонду «Оберіг» підірвало довіру до цих фінансових установ і поступово призупинило їх розвиток [1, с. 54].

Аналізуючи роль небанківських фінансових установ у забезпеченні економічних суб'єктів фінансовими ресурсами, вважаємо за доцільне прослідкувати розподіл активів цих посередників. Варто зазначити, що від інвестиційної спрямованості структури активів залежить розвиток усіх інститутів фінансового сектору.

Страхові компанії є фінансовими посередниками, що здійснюють виплати своїм клієнтам при настанні певних подій, обумовлених у страховому полісі. Власники полісів сплачують страховій компанії премії в обмін на зобов'язання сплатити обумовлені суми в майбутньому при настанні певних подій. Страхова премія є платою за страхування, яку власник полісу вносить страховій компанії згідно з договором страхування. Укладаючи договори страхування, страхові компанії беруть на себе ризики власників полісів, а отримуючи страхові внески, отримують плату за прийняті на себе ризики. Страхові внески використовують для придбання облігацій, акцій, заставних та інших цінних паперів. Фактично відбувається нагромадження фінансових коштів, якими можна оперувати на фінансовому ринку, наприклад здійснювати інвестування.

З метою визначення ролі небанківських фінансових установ в економічному зростанні країни проаналізуємо їх діяльність (рис. 2).

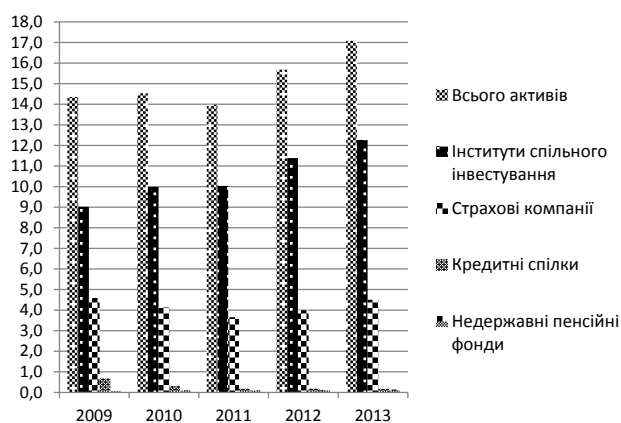


Рис. 2. Динаміка зміни вартості активів небанківських фінансових установ у ВВП України за 2009-2013 рр., %

Джерело: складено автором на підставі даних 3

Як видно з діаграми, останніми роками в Україні спостерігалась динаміка зростання вартості активів небанківських фінансових установ. Аналіз даних засвідчує динамічне зростання вартості активів небанківських фінансових установ, сумарна частка яких підвищилася більше ніж удвічі. Рушійною силою зростання стали інститути спільного інвестування, частка яких у ВВП країни зросла за досліджуваний період з 9,02% до 12,3%.

При аналізі ринків НФУ зупинимось на показниках, що характеризують розвиток страхових компаній, недержавних пенсійних фондів та кредитних спілок. Взагалі, якщо порівняти діяльність цих посередників із банківською системою, то їх питома вага буде складати не більше 10%, при цьому до 8% буде припадати на страхові компанії і до 1,5% на кредитні спілки. Тобто, у цілому цей ринок є нерозвиненим і обсяги операцій на ньому є мізерними. Ці ринки дуже чутливі до будь-яких кон'юнктурних змін, тому дуже важко говорити про його перспективи розвитку. І найголовнішою причиною цього є відсутність платоспроможного попиту на послуги цих фінансових інститутів з боку інших суб'єктів господарювання та домогосподарств.

Ринок страхових послуг залишається найбільш капіталізованим серед інших небанківських фінансових ринків. Загальна кількість страхових компаній станом на 01.01.2014 року становила 407, у тому числі СК «life» – 62 компанії, СК «non-life» – 345 компанії.

Розглянемо основні показники діяльності страхових компаній України (табл. 1). Усі вони зростають протягом періоду, що аналізується. Серед позитив-

Таблиця 1

Основні показники діяльності страхових компаній України за 2009-2013 рр., млн грн.

Показники	2009	2010	2011	2012	2013
Загальні активи страховиків	41 970,1	45 234,6	48 122,7	56 224,7	66 387,5
Обсяг сплачених статутних фондів	14 876,0	14 429,2	14 091,8	14 579,0	15 232,5
Валові страхові премії	20 442,1	23 081,7	22 693,5	21 508,2	28 661,9
Валові страхові виплати	6 737,2	6 104,6	4 864,0	5 151,0	4 651,8
Рівень валових виплат,%	33,0	26,4	21,4	23,9	16,2
Чисті страхові премії	12 658,0	13 327,7	17 970,0	20 277,5	21 551,4
Чисті страхові виплати	6 056,4	5 885,7	4 699,2	4 970,0	4 566,6
Рівень чистих виплат,%	50,0	44,2	26,2	24,5	21,2
Обсяг сформованих страхових резервів	10 141,3	11 371,8	11 179,3	12 578,0	14 435,7

Джерело: складено автором на основі даних 3

них тенденцій слід відзначити збільшення активів на 58%, а також капіталізації страхових компаній (статутні фонди зросли в 1.6 рази).

Більшість учасників ринку відзначають, що страхування охоплено не більше 15% всіх об'єктів. Тим не менш, наведені дані свідчать про певну насиченість страхового ринку, або, принаймні, платоспроможного попиту тих суб'єктів, які його мають. До того ж таке насичення досягалось завдяки агресивній політиці страхових компаній, особливо компаній з іноземним капіталом, які прийшли на ринок у 2005-2007 рр., коли була можливість отримувати значні прибутки від страхової діяльності. Позитивною є тенденція підвищення значення страхування життя, але, не дивлячись на значні темпи зростання, його обсяги залишаються все ще незначними, а кількість компаній, які реально працюють у цьому секторі все ще обчислюється одиницями.

Те ж можна говорити і про діяльність недержавних пенсійних фондів (табл. 2). Система недержавно-пенсійного становить третій рівень пенсійної системи. Її розбудова здійснюється з 2004 року після набрання чинності Законом України «Про недержавне пенсійне забезпечення».

Станом на 31.12.2013 року в Державному реєстрі фінансових установ міститься інформація про 81 недержавний пенсійний фонд та 28 адміністраторів НПФ. Система недержавного пенсійного забезпечення протягом останніх років розвивається досить динамічно і має потенціал для подальшого розвитку пенсійного забезпечення населення.

Кількість осіб, які охоплені недержавним пенсійним забезпеченням є незначною в порівнянні із загальною кількістю населення України. Тому всі інші показники цих фондів незначні.

Не набагато кращі справи і в кредитних спілках (табл. 3). Кредитна спілка – неприбуткова організація, заснована фізичними особами, професійними спілками, їхніми об'єднаннями на кооперативних за-

садах і з метою задоволення потреб її членів у взаємному кредитуванні та наданні фінансових послуг за рахунок об'єднаних грошових внесків членів кредитної спілки.

Станом на 31.12.2013 року в Державному реєстрі фінансових установ міститься інформація про 624 кредитних спілок, що лише на 1% більше за попередній рік. Зростання кількості кредитних спілок пояснюється підвищенням доступності отримання кредитів порівняно з банківськими кредитами.

Основні показники діяльності кредитних спілок у досліджуваній період зменшились у середньому на 50%. Слід також відзначити, що знижується питома вага кредитів у загальній сумі активів з 92% (у 2009 р.) до 90% (у 2013 р.). Це відображає загальну тенденцію, яка притаманна цьому періоду і пов'язана із загальним зменшенням кредитування населення. У той же час суттєво зменшилась і питома вага депозитів – 70% і 51% у 2009 і 2013 рр. відповідно, що свідчить про недовіру населення до кредитних спілок. Як видно з аналізу, дані установи не можуть конкурувати на ринку з банками.

Отже, як свідчать результати дослідження, однією з проблем функціонування економіки України є нерозвиненість фінансової інфраструктури, що обмежує процес трансформації заощаджень в інвестиції і гальмує економічне зростання. У вітчизняній економіці залучення діловими суб'єктами фінансових ресурсів є дорогим, що зумовлено, зокрема, низьким рівнем розвитку інституційних елементів фінансової інфраструктури, а особливо небанківських фінансових інститутів. Тому особливо значення набуває їх кількісне зростання, підвищення ефективності діяльності та довіри з боку населення [6, с. 89]. Окреслені проблеми ще більше загострились в умовах фінансової кризи та кризи банківської системи України.

Спроможність небанківських інститутів акумулювати значні обсяги коштів на тривалі строки робить їх привабливими для співпраці з державними уста-

Таблиця 2

**Основні показники діяльності недержавних пенсійних фондів України в 2009-2013 рр.**

Показники	2009	2010	2011	2012	2013
Загальна кількість укладених пенсійних контрактів (тис. шт.)	65,2	69,7	75,0	61,4	61,4
Кількість учасників за укладеними пенсійними контрактами (тис. осіб)	497,1	569,2	594,6	584,8	840,6
Загальні активи НПФ (млн. грн.)	857,9	1 144,3	1 386,9	1 660,1	2 089,8
Пенсійні внески (млн. грн.), у т.ч.	754,6	925,4	1 102,0	1 313,7	1 587,5
– від фізичних осіб	31,8	40,7	50,6	58,6	66,5
– від юридичних осіб	722,7	884,6	1 051,2	1 254,9	1 520,5
– від фізичних осіб-підприємців	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2
Пенсійні виплати (млн. грн.)	90,1	158,2	208,9	251,9	300,2
Кількість осіб, що отримали/отримують пенсійні виплати (тис. осіб)	28,1	47,8	63,1	66,2	69,0
Сума інвестиційного доходу (млн. грн.)	236,7	433,0	559,9	620,3	953,3
Сума витрат, що відшкодовуються за рахунок пенсійних активів (млн. грн.)	47,1	64,6	86,6	106,6	135,3

Джерело: складено автором на основі даних 3

Таблиця 3

**Основні показники діяльності кредитних спілок України у 2009-2013 рр., млн. грн.**

Показники	2009	2010	2011	2012	2013
Загальні активи	4 218,0	3 432,0	2 386,5	2 656,9	2 598,8
Обсяг виданих кредитів членам кредитних спілок	3 909,1	3 349,5	2 237,4	2 531,0	2 349,1
Обсяг залучених депозитів членів кредитних спілок	2 959,3	1 945,0	1 185,5	1 287,5	1 330,1
Капітал	765,8	1 117,3	942,9	1 088,7	1 055,6

Джерело: складено автором на основі даних 3

новами. Тому держава в багатьох країнах використовує небанківські інститути для фінансування за їх допомогою провідних галузей економіки, фінансування програм розвитку недостатньо розвинутих регіонів тощо [7, с. 219].

Варто зазначити, що система впливу на ринок небанківських фінансових установ з боку держави в Україні досі остаточно не сформована. Це значною мірою зумовлено не лише внутрішніми чинниками розвитку цього ринку як такого, але й є прямим наслідком макроекономічних процесів в економіці нашої держави. Сьогодні перед Національною комісією з регулювання ринків фінансових послуг стоїть завдання якісного поліпшення контролю небанківських фінансових установ, починаючи зі збирання, аналізу, узагальнення й розкриття звітності (включаючи вдосконалення інформаційних каналів); удосконалення методології аналізу і закінчуючи формуванням оптимального механізму оперативних перевірок небанківських фінансових установ і ефективної системи реагування на синдроми їх неплатоспроможності.

Наведені пропозиції щодо формування механізму створення конкурентоспроможності небанківських фінансових установ є підставою оцінки та вдосконалення системи наглядових та контролюючих функцій Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг, чіткого розподілу сфер впливу між нею та Державною комісією з цінних паперів і фондового ринку. Основні напрями регулювання діяльності небанківських фінансових установ повинні становити однорідну програму впливу на їх функціонування і здійснюватися комплексно, виходячи із специфіки діяльності окремих груп цих установ.

Таким чином, враховуючи інвестиційні можливості небанківських фінансових установ у забезпеченні як реального, так і банківського секторів у фінансових ресурсах, вважаємо, що вони потенційно повинні впливати на економічне зростання в країні.

Серед основних напрямів, які необхідно визначити для пріоритетного розвитку небанківських фінансових інститутів, є такі:

а) визначити державну і суспільну підтримку небанківського фінансового сектора самостійним напрямом, як однією із стратегічних цілей органів виконавчої і законодавчої влади. Потреба в цьому на сьогоднішній момент зумовлена, у першу чергу, розбудовою небанківських інститутів, які спроможні частково взяти на себе обов'язки в соціальному забезпеченні населення. Насамперед, це стосується недержавних пенсійних фондів;

б) продовжити розпочаті процеси вдосконалення законодавства щодо регулювання небанківських фінансових інститутів;

в) активно стимулювати розвиток фінансового ринку в цілому.

г) проводити просвітницьку роботу щодо діяльності НФКУ серед споживачів фінансових послуг з використанням соціальної реклами;

д) сприяти поетапному впровадженню в небанківському фінансовому секторі України міжнародних

стандартів бухгалтерського обліку, аудиту, фінансової звітності, розкриття інформації та управління тощо;

е) удосконалити нормативно-правову базу в сфері ведення державного реєстру фінансових установ, ліцензування, здійснення нагляду та правозастосування;

ж) сприяти розбудові системи спеціалізованого навчання та підвищення кваліфікації працівників НФУ та представників супутніх професій, що надають відповідні послуги таким установам з використанням найкращого світового досвіду і вітчизняної практики.

**Висновки.** Подолання проблем у діяльності небанківських фінансових установ та прискорення їх розвитку буде сприяти більш повному задоволенню потреб суб'єктів економічної діяльності в додаткових фінансових ресурсах, активізації інституційного інвестування, забезпеченню ефективної трансформації капіталу та реалізації широкого переліку якісних фінансових послуг.

Загалом державне регулювання вітчизняного небанківського сектору повинно спрямовуватись насамперед на зміцнення фінансової стійкості НФУ з метою захисту інтересів інвесторів та споживачів фін послуг, а також на забезпечення ефективності та прозорості діяльності цих інститутів із врахуванням оптимального співвідношення між державним та ринковим регулюванням небанківського фінансового сектору.

#### БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Каракулова І.С. Передумови та перспективи становлення недержавних пенсійних фондів в Україні / І.С. Каракулова // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – Сер.: Економіка. – 2006. – № 90. – С. 53-55.
2. Корнєєв В.В. Фінансові посередники: інституційна роль та інструментарій / В.В. Корнєєв // Фінанси України. – 2000. – № 2. – 223 с., с. 38-39.
3. Офіційна статистична інформація Національної комісії, що здійснює державне регулювання в сфері ринків фінансових послуг: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nfp.gov.ua/content/rzviti-nackomfinposlug.html>.
4. Про інститути спільного інвестування: Закон України від 15 березня 2001 року № 2299-III, зі змін. та доп. [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2299-14>.
5. Про кредитні спілки: Закон України від 20 грудня 2001 року № 2908-III, зі змін. та доп. [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2908-14>.
6. Терещенко І.М. Перспективи розвитку кредитних спілок в Україні [Текст] / І.М. Терещенко // Фінанси України. – 2009. – № 5. – С. 87-94.
7. Фурман В.М. Основні напрями стратегії розвитку ринку страхування в Україні // Науковий вісник Нац. Академії держ. под. служби України (економіка, право). – 2012. – № 1(28). – 220 с., С. 219.
8. Черкасова С.В. Ринок фінансових послуг: Навч. посібник для студентів вищих закладів освіти. – Львів: «Магнолія 2006», 2007 р. – 496 с.
9. Школьник І.О. Стратегія розвитку фінансового ринку України: дис. ... докт. екон. наук: 08.00.08 / І.О. Школьник. – Суми, 2008. – 440 с.